

Spellingwijzer

Teksten schrijven in het Gronings

De inzendingen voor de Schriefwedstried worden beoordeeld op:

- Inhoud
- Opbouw
- Grammatica
- Spelling

Varianten

Het Gronings kent een aantal varianten.

- De belangrijkste zijn:
- Het Hogelandsters
 - Het Oldambtsters
 - Het Westerkwartiers
 - Het Veenkoloniaals
 - Het Westerwolds

De verschillen tussen deze varianten komen tot uiting in het woordgebruik en de uitspraak, niet in de spelling. Verschillend taalgebruik kan met dezelfde regels geschreven worden. Wie *huus* zegt, schrijft *huus*, wie *hoes* zegt schrijft *hoes*. Wie *vulien* zegt, schrijft *vulien*, wie *vulen* zegt schrijft *vulen*.

Uitgangspunt

De spelling van het Gronings is gerelateerd aan het Nederlands. Die spelling is op school geleerd. Het Gronings is daardoor goed leesbaar en gemakkelijker te leren. >

De Bibliotheek

Teksten schrijven in het Gronings

1 • De uitgang -en

-en wordt geschreven als:

- uitgang van werkwoorden:
bv. sloapen, schrieven, housten
- als meervoudsuitgang van zelfstandige naamwoorden:
bv. katten, baisten, poepetonen
- als uitgang van stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden:
bv. holten, golden, ketoenen.

Uitzondering! Woorden die in het Nederlands eindigen op op -elen en -eren, worden in het Gronings als -eln en -ern geschreven: bv. wandeln, scheuveln, vergoadern, luustern, zulvern.

2 • Het gebruik van de apostrof

De lidwoorden t (Nederlands: het) en n (Nederlands: een) worden in het Gronings zonder apostrof geschreven. Dit geldt ook voor het persoonlijk voornaamwoord k (Nederlands: ik): bv. n peerd, t òl mens, k heb die n zet nait zain.

Het gebruik van het Nederlandse lidwoord *de*:

- In Noord-Groningen wordt *de* weinig gebruikt: bv. Op febriek.
- In West-Groningen wordt *de* vaak als *e* gebruikt: bv. Op e febriek.
- In Oost-Groningen hecht *de* zich gemakkelijk aan het volgende woord en verliest dan zijn klinker. In plaats van de klinker wordt een apostrof geschreven: bv. Op d'febriek.

Over het algemeen geldt dat bij het gebruik van het lidwoord *de*, dat als het lidwoord wordt gevolgd door een woord dat begint met een klinker of een h, d' wordt geschreven: bv. d'hond, d'eerste, d'aander. d' wordt aan het begin van een zin klein geschreven. Het woord daarna begint met een hoofdletter: bv. d'Eerste, d'Ainegste.

Nederlandse woorden als 's morgens, 's middags, 's avonds, 's maandags, 's winters enz. worden in het Gronings zonder apostrof geschreven. Daarbij wordt de s aan het woord vastgeplakt: smörgens, smidd(o)ags, soaven(d)s, smoandoags, swinters. Zondags en 's zomers wordt in het Gronings: sundoags en summers, dus niet szundoags en szummers. De z wordt weggelaten.

3 • Accenttekens

Gebruik zo weinig mogelijk accent-tekens. Deze worden alleen gebruikt om misverstanden te voorkomen: bv. klokje = klokje (uurwerk), klòkje = klokje (borreltje), winst = financiële winst, winst = heimwee, rog(ge) = rug, ròg(ge) = rogge (graansoort), en het veelgebruikte of = of (dit of dat), òf = af (Schrijf nooit oaf; Oaf is een meisjesnaam). Accenttekens kunnen worden gebruikt om de lengte van klinkers aan te geven: bv. bèr(re) = bed, Schewòl = Schildwolde, kòl(le) = kou, òl(le) = oude

4 • Achtervoegsels

- Spel het Nederlandse achtervoegsel -ig als -eg: bv. neudeg, oar(d)eg, zunneg
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -erig als -erg: bv. zanderg, kieperg
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -elig als -eleg: bv. doezelg, bunzelg
- Spel het Nederlandse achtervoegsel lijk(e) als -liek, -lek, -elk: bv. aigliek, kwoalek, makkelk
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -isch gewoon als -isch: bv. typisch, praktisch
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -zaam als -zoam: bv. ainzoam, lankzoam
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -ing als -en: bv. wonen, keuren, taiken, veraandern. Uit het zinsverband zal blijken of het gaat om het zelfstandig naamwoord of om het werkwoord.
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -atsie als oatsie: bv. alimemtoatsie
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -tie als -sie, -tsie, -zie of -tie: bv. resepsie, plietsie, vekaanzie, productie.
- Spel het Nederlandse achtervoegsel -sie of -cie (wanneer de c als s wordt uitgesproken), als -zie: bv. kemizzie, pervinzie

5 • Een ij of een ei

Woorden in het Gronings met een ij- of ei-klink worden met een ij geschreven: bv. dij, brij, twij, snij, maaljoagerij. Uit het Nederlands overgenomen woorden als universiteit, kwaliteit, scheidsrechter e.d. blijven onveranderd.

6 • -ent

Spel zelfstandig gebruikte voornaamwoorden met -ent: bv. mienent, dienenent, heurent, joenent. houksent, dizzent, gounent.

7 • Verkleinwoorden

Het basiswoord geldt als uitgangspunt voor de vorming van het verkleinwoord.

- Woorden op -g, -k, -t krijgen -je in de verkleinuitgang: bv. wegje, houkje, zetje.
- Woorden op -l, -n krijgen -tje in de verkleinuitgang: bv. poaltje, boontje.
- Woorden op -f, -m, -p, -r, -s en klinker krijgen -ke in de verkleinuitgang: bv. pafke, roamke, lapke, deurke, viske, buike.
- Woorden op -ng krijgen -kje in de verkleinuitgang: bv. jonkje

Uitzondering! Voor het Veenkoloniaals geldt dat sommige basiswoorden in het verkleinwoord de uitgang *ie* hebben. Als het basiswoord in dit geval ook nog eindigt op t, wordt de t in het verkleinwoord weggelaten: bv. roam-roompie, wicht-wichie, gezicht-gezichie.

8 • Vreemde woorden

Spel vreemde woorden als in het Nederlands: bv. computer, stereo, auto.

9 • Interpunctie

De interpunctie vindt plaats volgens de geldende regels voor het Nederlands.